

ป. ๕

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

คณะผู้เรียบเรียง

ดร.เอกกมล ววรรณเมธี
ผศ.สุภาพรณ พวงจั่นเพชร
ศรียา เนตรน้อย

คณะผู้ตรวจ

บุญเลิศ สุ่มประเสริฐ
รศ.ดร.สำราญ ผลดี
ผศ.ดร.วินัยธร วิชัยดิษฐ์

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.พิชาติ แก้วพวง

สสส.
บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด
19/10/2560-2561 (2561) จำกัด
19/10/2560-2561 (2561) จำกัด

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด
๑๕๑๘/๗ ถนนประชาชื่นบุรี ๑ แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐
โทรศัพท์ : ๐-๒๕๕๗-๗๙๗๒, ๐-๒๕๕๖-๐๙๔๔, ๐-๒๕๕๗-๙๙๒๒-๒๖
โทรสาร : ๐-๒๐๔๔-๔๔๗๒
E-mail : ssr1081009@yahoo.com

พิมพ์ครั้งที่ ๑
สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ
ISBN 978-616-7768-95-3
ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๗

คำชี้แจงการใช้สื่อการเรียนรู้

องค์ประกอบต่าง ๆ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สอดคล้องและครอบคลุมตามหลักสูตร

สาระสำคัญ

สรุปใจความสำคัญของเนื้อหาที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย

แผนผังสาระการเรียนรู้

เน้นให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหาในแต่ละหน่วย

สรุปท้ายหน่วย

เน้นให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เรียนรู้มาในแต่ละหน่วย

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง ด้วยการวิเคราะห์และประเมินความเข้าใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละเรื่อง

หน้านำเข้าสู่บทเรียน

ใช้สถานการณ์และภาพกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจใคร่รู้ก่อนเริ่มบทเรียน

๑. พระรัตนตรัย

พระรัตนตรัย แปลว่า แก้วอันประเสริฐ ๓ ประการ ได้แก่ **พระพุทธเจ้า** คือ ผู้ตรัสรู้และสอนให้ผู้อื่นรู้ทาง **พระธรรม** คือ คำสอนของพระพุทธเจ้า และ **พระสงฆ์** คือ หมู่สาวกปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งพระรัตนตรัยทั้ง ๓ ประการ เป็นสิ่งที่สาวกพุทธเลื่อมใสศรัทธาและให้ความเคารพที่เหนือกว่าธรรมดาสามัญ ดังนี้

๑. **ศรัทธา** ๔ หมายถึง ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงเป็นความเชื่อที่ไม่งมงาย ที่ประกอบด้วยศรัทธา ๔ ประการ ดังนี้

๑. **กัมมัสสาส์นา** (เชื่อเรื่องกรรม) คือ เชื่อว่ากรรมเมื่อทำแล้วสามารถได้มา การกระทำใดเป็นความดีหรือความชั่ว

๒. **วิปากัสสา** (เชื่อเรื่องสุขทุกข์) คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำไปแล้วต้องส่งผล ทำกรรมดีต้องได้ดี ทำกรรมชั่วต้องได้ชั่ว

๓. **กัมมัตถกาสา** (เชื่อว่าสิ่งใดที่หลายมีกรรมเป็นของตน) คือ เชื่อว่าแต่ละคนมีกรรมเป็นของตนเอง ซึ่งจะต้องรับผลของกรรมนั้นเอง คนอื่นจะมารับผลของกรรมแทนไม่ได้

๔. **สัจจะสา** (เชื่อว่าพระรัตนตรัย ๓ ประการ เป็นความจริง)

๒. ศาสนาสำคัญ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทยนับถือมากที่สุด มีผู้นับถือประมาณ ๙๕ เปอร์เซ็นต์ของประชากรไทย

สรุปท้ายหน่วย

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๑. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องศรัทธา ๔ โดยเริ่มต้นดังนี้
- มีความคิดเกี่ยวกับเรื่องศรัทธา ๔ อย่างไร
- การแสดงออกถึงความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนสามารถทำได้ด้วยวิธีใดบ้าง
๒. ร่วมกันสรุปความรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องศรัทธา ๔ โดยจัดทำเป็นใบความรู้ แล้วนำไปติดแสดงที่ป้ายนิเทศในห้องเรียน

คำถามสำคัญ

เป็นคำถามภาพรวมเนื้อหาของเรื่องเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียน

กิจกรรมบูรณาการสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ชื่อกิจกรรม	สมรรถนะสำคัญ
เกมจับสมอง ประลองปัญญา	☒ ความสามารถในการสื่อสาร
รับชมรายการกิจกรรม	☒ ความสามารถในการคิด
	☒ ความสามารถในการแก้ปัญหา
	☒ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
	☐ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

กิจกรรมบูรณาการสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

เป็นกิจกรรมสรุปรวบยอดประจำหน่วยการเรียนรู้ โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจนเกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตร

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป.๔ จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพอย่างหลากหลาย

เนื้อหาสาระของหนังสือเรียนเล่มนี้ แบ่งเป็น ๕ สาระ ได้แก่

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

โดยเนื้อหาสาระเหล่านี้มีเนื้อหามุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทันและรอบด้าน มีความศรัทธาต่อศาสนาและวัฒนธรรม รักและภูมิใจในความเป็นชาติไทย และความเป็นสากลของประเทศเพื่อนบ้าน ปลูกฝังและบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรมที่ดีให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองดีของประเทศอย่างมีคุณภาพ

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนเล่มนี้จะช่วยให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามเจตนารมณ์ที่มุ่งหวัง และได้รับประโยชน์เป็นพื้นฐานหรือแนวทางการต่อยอดองค์ความรู้ เพื่อสร้างเป็นความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด

• สารศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พระพุทธ

๑. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
๒. พุทธประวัติ
๓. ชาดก
๔. ประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ พระธรรม

๑. พระรัตนตรัย
๒. หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา
๓. พุทธศาสนสุภาษิต
๔. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พระสงฆ์

๑. พุทธสาวก : พระอัฐเวลกัสสปะ
๒. ชาวพุทธตัวอย่าง
๓. หน้าที่ชาวพุทธ
๔. มรรยาทชาวพุทธ
๕. คนดีควรชื่นชม
๖. ศาสนพิธี

๑

๒

๔

๑๒

๑๖

๒๑

๒๒

๒๔

๓๒

๓๔

๔๓

๔๔

๔๖

๕๒

๕๓

๕๖

๕๗

• สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๑. การปกครองระบอบประชาธิปไตย
๒. บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในการเลือกตั้ง
๓. สถาบันพระมหากษัตริย์

๖๕

๖๖

๗๐

๗๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การเป็นพลเมืองดี

๑. พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
๒. ผู้นำและผู้ตามในสังคมประชาธิปไตย
๓. สิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก
๔. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๗๙

๘๐

๘๓

๘๖

๘๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ วัฒนธรรมไทยร่วมใจกันอนุรักษ์

๑. วัฒนธรรมไทย
๒. วัฒนธรรมไทย ๔ ภาค

๙๓

๙๔

๙๘

• สารเศรษฐศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗

การบริโภคสินค้าและบริการ

๑. การเลือกซื้อสินค้าและบริการ
๒. ลิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภค
๓. สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ
๔. เศรษฐกิจพอเพียง

๑๐๗

๑๐๘

๑๑๓

๑๑๕

๑๑๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘

เศรษฐกิจและการเงิน

๑. เศรษฐกิจของคนในชุมชน
๒. หน้าที่ของเงิน

๑๒๓

๑๒๔

๑๒๘

• สารประวัติศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙

เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

๑. การนับช่วงเวลาในอดีต
๒. ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
๓. หลักฐานทางประวัติศาสตร์

๑๓๓

๑๓๔

๑๓๙

๑๔๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐

การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของมนุษย์ ในดินแดนประเทศไทย

๑. การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย
๒. การตั้งถิ่นฐานบ้านเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย

๑๔๙

๑๕๐

๑๕๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑

เล่าเรื่องสมัยสุโขทัย

๑. พัฒนาการของสมัยสุโขทัย
๒. บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย
๓. ภูมิปัญญาสมัยสุโขทัย

๑๖๓

๑๖๔

๑๖๙

๑๗๑

• สารภูมิศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๒ จังหวัดของเรา

๑. รู้จักแผนที่และรูปถ่าย
๒. ลักษณะทางกายภาพในจังหวัด
๓. ลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อแหล่งทรัพยากรและสถานที่สำคัญของจังหวัด
๔. ตัวอย่างการใช้แผนที่และรูปถ่ายเพื่อการเรียนรู้พื้นที่จังหวัด

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๓ การดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด

๑. การดำเนินชีวิตของคนที่อาศัยอยู่บริเวณภูเขาและทิวเขา
๒. การดำเนินชีวิตของคนที่อาศัยอยู่บริเวณที่สูงและที่ราบสูง
๓. การดำเนินชีวิตของคนที่อาศัยอยู่บริเวณที่ราบลุ่ม
๔. การดำเนินชีวิตของคนที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๔ การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในจังหวัด และแนวทางการจัดการ

๑. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม
๒. การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมตามลักษณะทางกายภาพและผลกระทบต่อคนในจังหวัด
๓. การจัดการสิ่งแวดล้อม

๑๗๗

๑๗๘

๑๘๒

๑๘๘

๑๙๖

๒๑๕

๒๑๖

๒๒๐

๒๒๓

๒๒๖

๒๓๑

๒๓๒

๒๓๖

๒๔๑

พระพุทธ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

๑. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน (มฐ. ส ๑.๑ ป.๔/๑)
๒. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรมหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (มฐ. ส ๑.๑ ป.๔/๒)
๓. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาตก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (มฐ. ส ๑.๑ ป.๔/๓)
๔. อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป (มฐ. ส ๑.๑ ป.๔/๔)

สาระสำคัญ

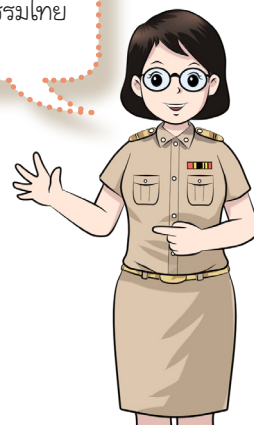
พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและมีความสำคัญต่อชาวไทยมานานจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นพุทธศาสนิกชนจึงควรศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนาให้เข้าใจ รวมทั้งศึกษาพุทธประวัติและชาตก เพื่อนำแบบอย่างหรือข้อคิดจากเรื่องไปใช้ในการประพฤติปฏิบัติตน นอกจากนี้การศึกษาประวัติของศาสดาของแต่ละศาสนาจะทำให้เกิดความเข้าใจในศาสนาต่าง ๆ และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

แผนผังสาระการเรียนรู้

นักเรียนคิดว่าการไหว้พระ
ในพระพุทธศาสนาเกี่ยวข้อง
กับการไหว้ในวัฒนธรรมไทย
อย่างไร

๑.

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทย
นับถือมายาวนาน พระพุทธศาสนาจึงมีความ
ผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยและมีความสำคัญ
ต่อสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

คำถามสำคัญ

พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อ
สังคมไทยอย่างไร

๑. เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ คนไทยส่วนใหญ่มีความเลื่อมใสศรัทธา

ในพระพุทธศาสนา โดยหลักธรรมมุ่งสอนให้พุทธศาสนิกชนละเว้นจากการ
ทำความชั่ว ทำแต่ความดี และทำจิตใจ
ให้ผ่องใสบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นที่พึงทางใจของ
เหล่าพุทธศาสนิกชนที่ได้นำหลักธรรม
มาประพฤติปฏิบัติ ส่งผลให้มีความสุข
ในการดำเนินชีวิตและสังคมมีความ
สงบสุข ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงเป็น
เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวพุทธ

- พระสงฆ์เป็นผู้นำคำสอนของพระพุทธเจ้า
มาเผยแผ่และชี้แนะแก่ชาวพุทธ

๒. เป็นศูนย์รวมของการทำความดีและการพัฒนาจิตใจ ในชุมชนจะมีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจและการทำความดี โดยมีพระสงฆ์นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเผยแผ่อบรมสั่งสอนและพัฒนาจิตใจของประชาชนด้วยการปฏิบัติธรรม ฟีกสมาธิ สวดมนต์ ไหว้พระ รวมทั้งศึกษาหลักธรรม เพื่อที่จะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ดังนั้นศาสนาจึงเป็นศูนย์กลางของการอบรมสั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรม

● วัดเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและฝึกสมาธิ

๓. เป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี ของพระสงฆ์และศาสนิกชนทั่วไป เช่น การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การเวียนเทียน การอุปสมบท การทำบุญตักบาตร การฟังธรรมเทศนา

● วัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

๔. เป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม วัดนอกจากเป็นที่พำนักอาศัยของพระสงฆ์แล้ว ยังเป็นสถานที่ศึกษาปฏิบัติธรรมและประกอบศาสนพิธีของชาวพุทธ นอกจากนี้วัดยังเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริมพัฒนาชุมชน เช่น เป็นที่ประชุมของชาวบ้าน ที่รวมกลุ่มอาชีพชุมชน อาสาสมัครพัฒนาชุมชน การรวมกลุ่มแม่บ้าน

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม ร่วมกันวิเคราะห์ว่าพระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจอย่างไรบ้าง บันทึกผลแล้วแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เพื่อน ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นพร้อมสรุปผลการวิเคราะห์

๒. พุทธประวัติ

๒.๑ ประสูติและเหตุการณ์หลังประสูติ

พระพุทธเจ้ามีพระนามเดิมว่า **สิทธัตถะ** เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะกับพระนาง

สิริมหามายา ประสูติเมื่อวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ก่อนพุทธศักราช ๘๐ ปี ณ ลุมพินีวันใต้ต้นสาละ เมื่อพระองค์ประสูติได้ ๗ วัน พระนางสิริมหามายาผู้เป็นพระมารดา ก็สวรรคตจึงอยู่ในความดูแลของพระนางมहाปชาบดีโคตมี ผู้เป็นพระน้านางพระราชบิดาทรงสร้างปราสาท ๓ ถุ้ให้เจ้าชายสิทธัตถะเป็นที่ประทับ เมื่อพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา เจ้าชายสิทธัตถะได้อภิเษกสมรสกับพระนางยโสธรา (พิมพา) จนเมื่อมีพระชนมายุ ๒๙ พรรษา พระนางพิมพาได้ประสูติพระโอรสพระนามว่า “ราहुล” หมายถึง “ปวง”

วันหนึ่งเจ้าชายสิทธัตถะทรงเบื่อหน่ายในปราสาท ๓ ถุ้ จึงเสด็จออกประพาสอุทยาน ทรงพบกับเทวทูตทั้ง ๔ ได้แก่ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช พระองค์

คำถามสำคัญ

นักเรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร

นำสิ่งที่ทรงพบเห็นมาคิดพิจารณาว่าคนทั้งหลายล้วนประสบกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ทำให้คนเราเป็นทุกข์ ทำอย่างไรคนเราจึงจะพ้นทุกข์ได้ และพระองค์ทรงคิดว่าการออกบวชเท่านั้นที่ช่วยให้พ้นจากทุกข์ได้

● เจ้าชายลิทัตตะเสด็จออกประพาสอุทยาน ทรงพบกับเทวทูตทั้ง ๔ ได้แก่ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช

ในคืนที่พระนางยโสธราประสูติพระโอรสราहुล พระองค์จึงได้ตัดสินพระทัยเสด็จออกจากพระราชวัง โดยทรงม้าชื่อ **กัณฐกะ** ไปกับมหาดเล็กชื่อ **จันนะ** เมื่อถึงริมฝั่งแม่น้ำอนาโณมา จึงใช้พระขรรค์ตัดพระเมาลี (ผม) แล้วเสด็จออกผนวชเพื่อแสวงหาหนทางดับทุกข์ ขณะมีพระชนมายุ ๒๙ พรรษา

๒.๒ ตรัสรู้

เมื่อเจ้าชายลิทัตตะผนวชแล้ว ทรงไปศึกษาอยู่ที่สำนักของอาฬารดาบส และอุททกดาบส แต่ก็ยังไม่พบทางพ้นทุกข์ จึงเสด็จไปแสวงหาธรรมที่อื่น ต่อมาทรงศึกษาค้นคว้าและทดลองปฏิบัติด้วยพระองค์เอง โดยการทรมานร่างกายด้วยวิธีการต่าง ๆ เรียกว่า **บำเพ็ญทุกรกิริยา** เช่น กัดฟัน กลืนลมหายใจ และอดอาหาร จนร่างกายซูบผอมก็ยังไม่พบหนทางพ้นทุกข์ จึงทรงเลิกวิธีการดังกล่าว เป็นเหตุให้

กลุ่มปัญจวัคคีย์ที่เฝ้าปรนนิบัติรับใช้คิดว่าพระองค์ทรงเลิกระบ้ำเพ็ญเพียรจึงพากันจากไป

เมื่อพระลัทธิตะได้กลับมาเสวยพระกระยาหาร เพื่อให้พระวรกายแข็งแรงแล้ว จึงเริ่มบ้ำเพ็ญเพียรทางจิต โดยการนั่งสมาธิ ทรงใช้ปัญญาพิจารณา จนเกิดความรู้แจ้งเห็นจริง ที่เรียกว่า **ตรัสรู้อรุณวิสาข ๔** ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ซึ่งเป็นหนทางแห่งการดับทุกข์ ณ ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เมื่อวันที่ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ขณะที่พระชนมายุได้ ๓๕ พรรษา

● ภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังพระพุทธรูปเจ้าทรงบำเพ็ญ
ทุกรกิริยา วัดจามเทวี จังหวัดลำพูน

● พระพุทธรูปเจ้าตรัสรู้ที่ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา
เมื่อวันที่ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

๒.๓ ประกาศธรรม

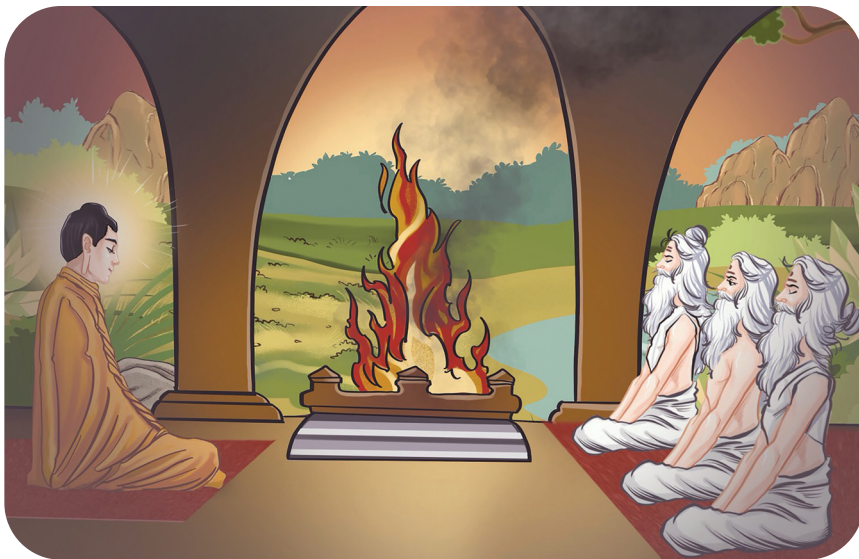
เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว พระองค์เสด็จไปแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ และต่อมาได้เสด็จไปประกาศธรรมแก่บุคคลตามสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

๑. โปรดชฎิล

ในแคว้นมคธ มีชฎิล ๓ พี่น้องนับถือลัทธิบูชาไฟ ซึ่งเป็นลัทธิใหญ่ที่มีประชาชนนับถือมาก พี่ชายชื่อ **อุรุเวลกัสสป** มีบริวาร ๕๐๐ คน คนที่สองชื่อ **นทิกัสสป**

มีบริวาร ๓๐๐ คน และคนสุดท้ายชื่อ **คยากัสสป** มีบริวาร ๒๐๐ คน ทั้งหมดตั้งอาศรมอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา

ขณะนั้นพระพุทธเจ้าทรงพิจารณาด้วยพระญาณเห็นว่า ถ้าประกาศศาสนาให้ได้รวดเร็วจะต้องทำให้ชฎิล ๓ พี่น้องนับถือก่อน เพราะทั้ง ๓ พี่น้องนั้นเป็นผู้ที่มีหมู่ชนนับถือมากมาย พระองค์จึงได้เสด็จไปแสดงธรรมโปรดพี่ชายคนโตก่อน และแสดงธรรมแก่ชฎิลคนที่ ๒ และคนที่ ๓ ตามลำดับ ด้วยพระธรรมเทศนาชื่อว่า **อาทิตตปริยายสูตร** จนชฎิลทั้ง ๓ เกิดความศรัทธาเลื่อมใสขอบวชในพระพุทธศาสนา และบรรลุปะเป็นพระอรหันต์ในเวลาต่อมา ส่วนบริวารทั้ง ๕๐๐ คนก็ขอบวชและบรรลุปะเป็นพระอรหันต์เช่นกัน

● พระพุทธเจ้าแสดงธรรมชื่ออาทิตตปริยายสูตรแก่ชฎิล ๓ พี่น้อง

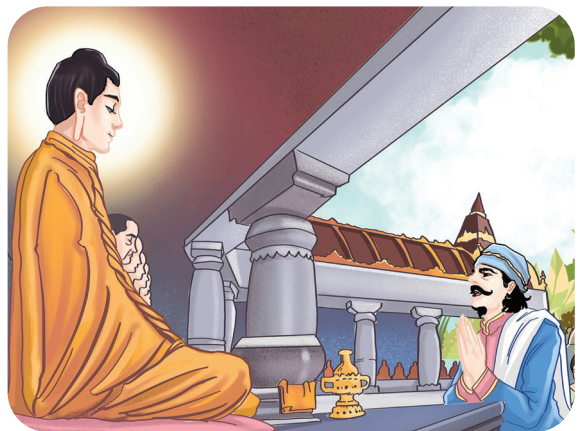
สาระน่ารู้

อาทิตตปริยายสูตร คือ หลักธรรมที่กล่าวถึงไฟภายในใจที่คอยเผาผลาญจิตใจมนุษย์ ๓ สิ่ง ได้แก่ ราคะ คิเลส โสกะคิเลส ไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ และโมหะคิเลส ไฟคือโมหะ

๒. โปรดพระเจ้าพิมพิสาร

เมื่อพระพุทธเจ้าแสดงธรรมโปรดชฎิล ๓ พี่น้องพร้อมสาวก ๑,๐๐๐ คนแล้ว พระองค์ทรงนำพระอรหันต์สาวกเสด็จไปยังกรุงราชคฤห์ เมื่อพระเจ้าพิมพิสาร ทรงทราบข่าว จึงพาข้าราชการบริพารและประชาชนไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ประชาชน แปลกใจที่เห็นชฎิล ๓ พี่น้องมาพร้อมกับพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงให้พระ อรุณเวลกัสสปชี้แจงสาเหตุที่เปลี่ยนมานับถือพระพุทธศาสนา พระอรุณเวลกัสสป ได้ชี้แจงและประกาศว่า พระพุทธเจ้าเป็นพระศาสดาของตน และตนเป็นสาวก ของพระพุทธเจ้า

จากนั้นพระพุทธเจ้าทรงแสดง ธรรมเทศนาโปรดพระเจ้าพิมพิสาร พร้อมทั้งข้าราชการบริพารจนเกิดความ เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา พร้อมกับได้ ประกาศตนเป็นสาวก พระเจ้าพิมพิสาร ได้แสดงความเคารพนับถือพระรัตนตรัย และได้ถวายวัดเวฬุวัน (สวนไผ่) เพื่อให้ เป็นที่ประทับของพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกทั้งหลายนับแต่นั้นมา

● พระเจ้าพิมพิสารพร้อมบริวารฟังธรรมจาก พระพุทธเจ้า

๓. โปรดพระอัครสาวก

ขณะพระพุทธเจ้าประทับใกล้กรุงราชคฤห์ มีเจ้าลัทธิผู้หนึ่งชื่อ สัตถุชัย พร้อม สาวกสองคนชื่อ อุปติสสะและโกณฑัญญะ ทั้งสองคนนี้มีสติปัญญามากและมีสาวกอีก ประมาณ ๕๐๐ คน ตั้งสำนักอยู่ใกล้กรุงราชคฤห์ ทั้งอุปติสสะและโกณฑัญญะได้ศึกษา คำสอนของเจ้าลัทธิสัตถุชัย พบว่าคำสอนของท่านสัตถุชัยไม่อาจนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ จึงตกลงกันว่า ถ้าผู้ใดเห็นธรรมก่อน ก็ให้กลับมาบอกแก่กัน

วันหนึ่งอุปติสสะพบกับพระอัสสชิ ซึ่งเป็นหนึ่งในปัญจวัคคีย์กำลังเดินบิณฑบาต และเห็นอาการสำรวมของท่านจึงเกิดความเลื่อมใสเข้าไปสนทนาและซักถามว่า

ใครเป็นศาสดาของท่าน พระอัสสชิกล่าวว่า พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาของท่าน อุปติสสะได้ขอร้องให้พระอัสสชิแสดงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้ฟัง พระอัสสชิจึงกล่าวว่า พระศาสดาได้สั่งสอน ดังนี้

“ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตเจ้าตรัสเหตุเกิดแห่งธรรมนั้น และตรัสความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะมีปกติตรัสอย่างนี้”

เมื่อพระอัสสชิกล่าวจบ อุปติสสะได้บรรลุธรรมเบื้องต้นและกลับมาแจ้งแก่โกลิตะ เมื่อโกลิตะได้ฟังจบก็บรรลุธรรมเบื้องต้นเช่นเดียวกัน ทั้งอุปติสสะและโกลิตะจึงได้กล่าวลาเจ้าลัทธิสัญชัย และชวนเพื่อนสหายอีก ๒๕๐ คน ไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าที่วัดเวฬุวัน เมื่อทั้งหมดได้ฟังพระธรรมเทศนาแล้วจึงทูลขอบวช โดยอุปติสสะมีนามว่า **พระสารีบุตร** ส่วนโกลิตะมีนามว่า **พระโมคคัลลานะ**

● อุปติสสะและโกลิตะพร้อมสหายฟังพระธรรมเทศนาจากพระพุทธเจ้า

ทั้งสองได้ปฏิบัติธรรมจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ และพระพุทธเจ้าได้แต่งตั้งพระสารีบุตร เป็น **พระอัครสาวกเบื้องขวา** พระโมคคัลลานะ เป็น **พระอัครสาวกเบื้องซ้าย**

๔. แสดงโอวาทปาติโมกข์

ภายหลังจากที่พระพุทธเจ้าประกาศพระพุทธศาสนาเป็นเวลา ๔ เดือนแล้ว เมื่อถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ มีพระสงฆ์จำนวน ๑,๒๕๐ องค์ มาเข้าเฝ้าพระองค์ที่

วัดเวฬุวันโดยมิได้นัดหมายกันมาก่อน ในการประชุมครั้งนี้ พระพุทธเจ้าได้แสดง โอวาทปาติโมกข์ คือ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำความดีให้ถึงพร้อม การทำจิตของตนให้ผ่องใสบริสุทธิ์ ซึ่งถือเป็นหลักคำสอนที่เป็นหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา

- พระพุทธเจ้าแสดงโอวาทปาติโมกข์แก่ พระสงฆ์ที่เป็นพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์

สารน่ารู้

วันมาฆบูชา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง โอวาทปาติโมกข์แก่พระสงฆ์ที่เป็นพระอรหันต์จำนวน ๑,๒๕๐ องค์ ณ วัดเวฬุวัน เมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ

๒.๔ ปรีณิพพาน

พระพุทธเจ้าได้ประกาศพระศาสนาและแสดงพระธรรมเทศนาตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขณะนั้นพระองค์ได้ประทับจำพรรษา ณ เวฬุคาม ใกล้เมืองเวสาลี แคว้นวัชชี ทรงปลงอายุสังขารว่า อีก ๓ เดือนข้างหน้าจะปรีณิพพาน โดยก่อนเสด็จดับขันธปรีณิพพาน ๑ วัน ได้เสด็จมุ่งหน้าไปยังเมืองกุสินารา ระหว่างทางได้เสด็จประทับพักพ่อนที่สวนมะม่วงของนายจุนทะ กัมมารบุตร ซึ่งนายจุนทะ

ได้ถวายอาหารปรุงพิเศษที่ชื่อว่า สุกัมัททวะ หลังจากเสวยภัตตาหารดังกล่าวแล้ว พระโรคได้กำเริบจนกระทั่งหลังพระโลหิต แต่ทรงข่มทุกขเวทนาไว้

พระพุทธเจ้าทรงประจวบหน้าแต่ทรงอดกลั้นไว้ เมื่อเสด็จไปถึงเมืองกุสินารา ได้ประทับ ณ ป่าสาละเพื่อเสด็จดับขันธปรินิพพาน โดยก่อนที่จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ได้มีสุภัททะปริพาชก (นักบวชนอกพระพุทธศาสนานิกายหนึ่ง) มาขอเฝ้าเพื่อทูลถาม ปัญหาข้อข้องใจต่าง ๆ จนเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาแล้วทูลขออุปสมบท กับพระพุทธเจ้า พระองค์ได้อุปสมบทให้ พระสุภัททะจึงถือเป็นพุทธสาวกองค์สุดท้าย ของพระพุทธเจ้า

ก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพานพระพุทธเจ้าได้ตรัสปัจฉิมโอวาทไว้ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราขอเตือนเธอทั้งหลาย สังขารทั้งหลายมีความเสื่อม และความสลายไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงทำประโยชน์แก่ตนและประโยชน์แก่ คนอื่นด้วยความไม่ประมาทเถิด”

จากนั้นพระองค์ได้เสด็จดับขันธปรินิพพาน ใต้ต้นสาละ ณ สาละวนอุทยาน เมืองกุสินารา แคว้นมัลละ ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ รวมพระชนมายุได้ ๘๐ พรรษา

● ภาพจิตรกรรมฝาผนัง พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน
สำนักสงฆ์สันเหมืองประชาราม จังหวัดเชียงใหม่

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม ศึกษาเรื่องพุทธประวัติในแต่ละช่วง ร่วมกันวิเคราะห์ข้อคิดหรือคติที่ได้รับ บันทึกผลแล้วแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ หน้าชั้นเรียน เพื่อน ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น พร้อมสรุปผลการวิเคราะห์

๓.

ชาดก

คำถามสำคัญ

นักเรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้จากการศึกษาชาดกมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร

ชาดกเป็นเรื่องเล่าในอดีตชาติของพระพุทธเจ้าที่เกิดในภพชาติต่าง ๆ ที่ได้นำคติธรรมคำสอนในชาดกเรื่องนั้น ๆ มาเป็นแบบอย่างให้เยาวชนได้ประพฤติปฏิบัติตาม ในขั้นนี้นักเรียนจะได้ศึกษาชาดก ๒ เรื่อง คือ กุฏิhusกชาดกและมหาอุกกุสชาดก

๓.๑

กุฏิhusกชาดก (อ่านว่า กุ-ติ-hus-กะ-ชา-ดก)

ในอดีตกาล มีนกขมิ้นตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในรังบนต้นไม้สูง มันสร้างรังอย่างแน่นหนาเพื่อป้องกันแดดและฝน แม้ฝนตกหนัก แดดจ้า ก็ไม่สามารถทำให้รังนกขมิ้นเปียกหรือร้อนอบอ้าวได้

อยู่มาวันหนึ่ง ฝนตกหนักทั้งวัน นกขมิ้นเลื้อยไปเห็นลิงตัวหนึ่งนั่งตากฝนอยู่ด้วยความหนาวสั่น นกขมิ้นจึงถามด้วยความเป็นห่วงว่า “เจ้าก็มีมือ มีเท้าทำไมจึงไม่สร้างบ้านเล่า เพราะถ้าฝนตกเจ้าก็จะได้ไม่ต้องมานั่งหนาวอย่างนี้” ลิงรู้สึกโกรธมากจึงตอบด้วยความไม่พอใจว่า “ข้ามีมือ มีเท้าอย่างมนุษย์ก็จริง แต่ข้าไม่มีสติปัญญาอย่างมนุษย์ ข้าเลยสร้างบ้านไม่ได้” นกขมิ้นแนะนำว่า “ถ้าเจ้าอยากมีสติปัญญา เจ้าก็หยุดนิสัยขี้โกงและชอบเอาเปรียบ” ลิงขยับเข้าไปใกล้ ๆ บริเวณรังนกขมิ้น เพราะไม่พอใจที่นกขมิ้นสั่งสอนตน เมื่อนกขมิ้นเห็นจึงรีบบินหนีไป

● ลิงทำลายรังนกขมิ้นบนต้นไม้ด้วยความโกรธ

ลิงไม่สามารถทำอะไรนกขมิ้นได้ จึงทำลายรังของนกขมิ้นทิ้งด้วยความโกรธ
นกขมิ้นจึงบินไปสร้างรังที่อยู่อื่น

ชาดกเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า

คนพาลเป็นบุคคลที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ดังนั้น เราไม่ควรเข้าไป
ยุ่งเกี่ยว เพราะคนพาลจะนำความหายนะมาให้

๓.๒ มหาอุกกุสชาดก (อ่านว่า มะ-หา-อุ-กะ-กุด-สะ-ชา-ดก)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ ป่าแห่งหนึ่ง
มีสัตว์ ๔ ชนิด อาศัยอยู่รอบสระน้ำ ด้านขวาของ
สระมีเหี่ยว ๒ ตัว เฝ้ายอาศัยอยู่ที่ต้นกระทุ่ม
ทิศเหนือเป็นถิ่นที่อยู่ของราชสีห์ (ครั้งนั้น
พระพุทธเจ้าเกิดเป็นราชสีห์) ทิศตะวันออกเป็น
ที่อยู่อาศัยของพญานกออก ส่วนในสระน้ำ
มีเต่าตัวหนึ่งอาศัยอยู่

● พญานกออก ราชสีห์ เต่า และเหี่ยว
ต่างเป็นมิตรที่ดีซึ่งกันและกัน

อยู่มาวันหนึ่งเหยี่ยวตัวผู้ได้ปรึกษากับเหยี่ยวตัวเมียว่า พวกเราควรมีลูกได้แล้ว เหยี่ยวตัวเมียมกล่าวว่า ก่อนจะมีลูก เราควรจะเข้าไปผูกมิตรกับสัตว์อื่นก่อนเพื่อเอาไว้พึ่งพากันและกัน เหยี่ยวตัวผู้เห็นด้วยจึงไปผูกมิตรกับพญานกออก ราชสีห์ และเต่า หลังจากนั้นไม่นานเหยี่ยวทั้งสองก็มีลูก ๒ ตัว

ต่อมาได้มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งเข้าไปในป่าเพื่อล่าสัตว์ แต่ไม่ได้สัตว์อะไรเลย จึงปรึกษากันว่า คีนีจะค้างแรมกันในป่า ตอนเช้าจึงจะเดินทางกลับ พอตกกลางคืนพวกชาวบ้านได้ก่อไฟเพื่อไล่ยุง ทำให้ควันไฟลอยเข้าไปในรัง ลูกเหยี่ยวร้องด้วยความกลัว พอพวกชาวบ้านรู้ว่ามีลูกนกอยู่ในรังบนต้นกระทุม จึงปีนขึ้นไปเพื่อหวังจับลูกนกมาทำอาหาร แม่เหยี่ยวเมื่อได้ยินลูกส่งเสียงร้องก็ทราบว่ามีภัยอันตราย จึงบอกเหยี่ยวตัวผู้ให้รีบไปขอความช่วยเหลือจากพญานกออก พญานกออกทราบเรื่องก็ยินดีช่วยเหลือ

ชาวบ้านถือคบเพลิงปีนขึ้นต้นไม้ใกล้จะถึงรังเหยี่ยว พญานกออกก็รีบบินลงไปในสระน้ำใช้ปีกวิดน้ำมาดับคบเพลิง เมื่อไฟดับชาวบ้านก็กลับลงมาจุดคบเพลิงแล้วปีนขึ้นไปใหม่ พญานกออกก็นำน้ำมาดับคบเพลิงอีกเช่นเคยจนเหน็ดเหนื่อย เหยี่ยวเห็นดังนั้นจึงรีบไปขอความช่วยเหลือจากเต่า เต่าตัวใหญ่ขึ้นมาจากสระน้ำ นำโคลนและสาหร่ายขึ้นไปดับกองไฟ แต่ถูกชาวบ้านจับไว้ได้

สาระน่ารู้

นกออก คือ นกเหยี่ยวขนาดใหญ่ชนิดหนึ่งชอบหากินปลาในทะเล

เหยี่ยว ๒ ตัวเมียเห็นเหตุการณ์เช่นนั้น จึงรีบไปขอความช่วยเหลือจากราชสีห์
ราชสีห์ทราบเรื่องจึงรีบไปที่ต้นกระทุ่มที่ชาวบ้านก่อไฟสูมอยู่ พวกชาวบ้านเห็น
ราชสีห์เดินมา ต่างพากันวิ่งหนีด้วยความกลัว

● ชาวบ้านเมื่อเห็นราชสีห์เดินมาต่างพากันตกใจกลัวจึงรีบหนีไป

ราชสีห์เดินไปใต้ต้นกระทุ่มได้พบกับเหยี่ยว ๒ ตัวเมีย พญานกออกและ
เต่าซึ่งอยู่รวมกัน จึงกล่าวว่า “พวกเจ้าทั้งหลายอย่าทำลายมิตร เพราะการมี
มิตรดีจะคอยช่วยเหลือยามลำบากได้” หลังจากนั้นทั้งราชสีห์ พญานกออก เต่า
และเหยี่ยว ๒ ตัวเมียก็แยกย้ายกันกลับไปยังที่อยู่ของตนตามเดิม

ชาดกเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า

**บุคคลพึงคบมิตรแท้ไว้ เพื่อได้รับความสุข เพราะมิตรแท้สามารถ
ช่วยเหลือในยามทุกข์ยามลำบากได้**

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แสดงบทบาทสมมติจากชาดก เรื่อง ภูฏิสกชาดก
และมหาอุกกุสชาดก เมื่อแสดงจบแล้ว นักเรียนร่วมกันอภิปรายพร้อมสรุปข้อคิดหรือคติธรรม
เป็นใบความรู้แล้วนำไปติดที่ป้ายนิเทศ

ศาสนาในประเทศไทยมีหลายศาสนา โดยศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่เคารพนับถือ คือ พระพุทธศาสนา แม้ว่าคนไทยจะนับถือศาสนาแตกต่างกัน แต่ก็รักและสามัคคีกัน เพราะทุกศาสนาสอนให้คนทำความดี ละเว้นการทำความชั่ว ศาสนาต่าง ๆ ที่คนไทยนับถือล้วนมีประวัติของศาสดาที่น่าสนใจ ดังนี้

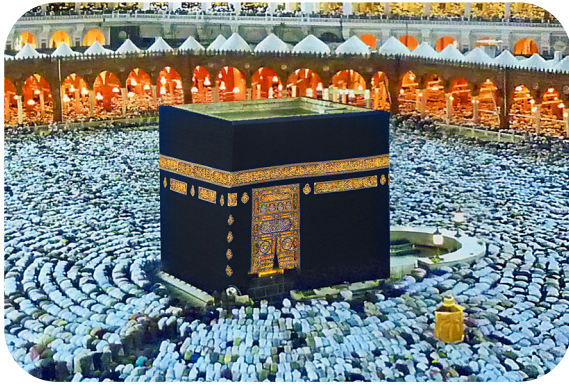
คำถามสำคัญ

การเรียนรู้ประวัติของศาสดาอื่น มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของเราอย่างไร

๔.๑ ศาสนาอิสลาม

ศาสดาของศาสนาอิสลาม ชื่อ มุฮัมมัด เกิดใน พ.ศ. ๑๑๑๓ ที่นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นประเทศที่ตั้งอยู่แถบตะวันออกกลาง บิดาชื่อ अबดุลลอฮ์ มารดาชื่อ อามีนะฮ์ บิดาเสียชีวิตในขณะที่ท่านอยู่ในครรภ์มารดา ต่อมา มารดาก็เสียชีวิต ในวัยเด็กท่านจึงได้ไปอยู่กับปู่ ชื่อ अबดุลมุฏฏอลิบและลุง เมื่ออายุ ๒๕ ปี ท่านจึงไปทำงานกับเศรษฐีนามัยชื่อ คอดีญะฮ์ ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการค้าในนครมักกะฮ์ และต่อมาได้แต่งงานกับนางคอดีญะฮ์

เมื่ออายุ ๔๐ ปี มุฮัมมัดได้รับสาส์นจากพระผู้เป็นเจ้าแต่งตั้งให้เป็นศาสดา ณ ถ้ำฮิรอห์ ซึ่งอยู่บนภูเขาสูงหนึ่งนอกเมืองมักกะฮ์ โดยทูตสวรรค์เป็นผู้นำมาบอก เรียกร้องให้ท่านรับหน้าที่เป็นนบีผู้เผยแผ่ศาสนา โดยครั้งแรกนบีมุฮัมมัดได้เผยแผ่ศาสนาแก่วงศาคณาญาติและเพื่อนใกล้ชิดก่อน และต่อมาได้เดินทางประกาศศาสนาไปยังสถานที่อื่นๆ จนแพร่หลาย ทำให้มีประชาชนจำนวนมากศรัทธา นับถือ พระเจ้าเพียงองค์เดียวตามพระราชโองการซึ่งพระผู้เป็นเจ้าทรงประทานมาให้ เรียกว่า **คัมภีร์อัลกุรอาน** นบีมุฮัมมัดได้เผยแผ่ศาสนาเป็นเวลา ๒๓ ปี และถึงแก่กรรม เมื่ออายุ ๖๓ ปี

● ชาวมุสลิมประกอบพิธีฮัจญ์
เมืองมักกะฮ์ (เมกกะ)

● พิธีละหมาดของชาวมุสลิม

๔.๒ ศาสนาคริสต์

พระเยซู ประสูติเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๕๔๓ ที่เมืองเบธเลเฮม กรุงเยรูซาเลม ดินแดนปาเลสไตน์ บิดาชื่อ โยเซฟ มารดาชื่อ มาเรีย พระเยซูวัยเด็กเป็นเด็กฉลาด ช่างสังเกต ช่างคิด ทรงศึกษาค้นคว้าพระคัมภีร์ของศาสนายิวอย่างละเอียด มีความรอบรู้ภาษาต่างชาติ เช่น ภาษาฮีบรู ภาษาอาหรับ ภาษากรีก นอกจากนี้ยังทรงมีความสามารถพิเศษใช้พลังทางจิตในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บด้วย

● พระเยซู ศาสดาของศาสนาคริสต์

● ผู้นำถือศาสนาคริสต์ทำพิธีศีลจุ่ม

เมื่อพระชนมายุ ๓๐ พรรษา ได้พบกับโยฮันหรือจอห์นซึ่งเป็นศาสนานักบุญในยุคนั้นเป็นผู้ให้ศีลจุ่ม

การรับศีลจุ่มหรือพิธีบัพติศมาเป็นการใช้น้ำเทลงบนศีรษะ ๓ ครั้ง หมายถึง การชำระล้างบาปมลทินโทษต่าง ๆ อันเป็นเครื่องหมายแสดงว่า ผู้เข้าพิธีเป็นผู้ เข้าถึงพระเจ้า พระเยซูได้ขอรับศีลจุ่มตามลัทธิของโยฮัน ณ บริเวณแม่น้ำจอร์แดน

หลังจากนั้น พระเยซูได้ออกเทศนาประกาศหลักธรรมทางศาสนาอันเป็น หนทางแห่งความรอดพ้นจากบาปไปสู่ชีวิตนิรันดร์ การประกาศศาสนาของพระเยซู เน้นความรักต่อพระเจ้าและความรักต่อเพื่อนมนุษย์ ให้มีความเมตตาและให้อภัย ต่อกัน รวมทั้งได้อนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้เจ็บป่วย ผู้ไม่มีที่พึ่งทางใจ เมื่อคำสอนเหล่านี้แพร่หลายออกไปจนประสบผลสำเร็จอย่างน่าพอใจยิ่ง มีผู้ นับถือเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้ผู้นำศาสนาดั้งเดิม รวมถึงคนบางกลุ่มบางพวก ที่เป็นทั้งขุนนางและคนร่ำรวยเห็นว่าคำสอนของพระเยซูหลายเรื่องผิดจากคำสอน เดิมของศาสนายิว จึงเกิดความโกรธแค้นไม่พอใจคิดหาทางทำร้ายพระองค์ ต่อมา พระองค์ถูกจับตัวไปขึ้นศาลของเจ้าเมืองชาวโรมัน ซึ่งคณะกรรมการศาสนาของ นักบวชยิวได้พิพากษาตัดสินให้ลงโทษประหารชีวิตพระเยซู พระองค์สิ้นพระชนม์ ในขณะที่มีพระชนมายุได้ ๓๒ ปี หลังจากใช้เวลาประกาศศาสนาเพียง ๓ ปี

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนร่วมกันศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ โดยสรุปเป็นแผนผังความคิดแล้วนำไปติดที่ป้ายนิเทศ

สรุปท้ายหน่วย

๑. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนในการดำเนินชีวิต มีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ และเป็นศูนย์กลางการทำกิจกรรมของชุมชน ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธ

๒. พุทธประวัติ

พระพุทธเจ้าเมื่อตรัสรู้แล้ว ได้เสด็จไปเผยแผ่พระธรรมคำสอนแก่เหล่าสาวกจำนวนมาก จนพระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองไปยังประเทศต่างๆ การศึกษาเรียนรู้พุทธประวัติจะทำให้เกิดความศรัทธาในพระพุทธเจ้า และได้แบบอย่างในการดำเนินชีวิต

พระพุทธ

๓. ชาดก

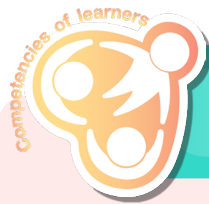
การศึกษากุฎิพุทธชาดก ได้ข้อคิดในเรื่องเกี่ยวกับการไม่คบคนพาล ส่วนการศึกษามหาอุกกุสชาดก ได้ข้อคิดเกี่ยวกับการคบเพื่อนที่ดี

๔. ประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ

ชาวไทยแม้จะนับถือศาสนาแตกต่างกัน แต่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ แม้จะมีจารีตประเพณีทางศาสนาที่แตกต่างกัน เพราะศาสนาทุกศาสนาล้วนมุ่งสอนให้ผู้ที่ศรัทธาและนับถือปฏิบัติตนเป็นคนดี

กิจกรรมบูรณาการสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ชื่อกิจกรรม :

ละครสอนใจ สมัยพุทธกาล

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

๑. นักเรียนแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่
หรือตามความเหมาะสม

๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดออกแบบการแสดงละคร โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

๒.๑ บทละคร : ต้องสะท้อนความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน มีการถ่ายทอดเรื่องราวพุทธประวัติ โดยเน้นการบรรลุธรรมและการประกาศธรรม มีการผูกเรื่องเชื่อมโยงกับชาดก

๒.๒ ฉาก : สร้างฉากอย่างง่าย โดยใช้โปรแกรม PowerPoint หรือวัสดุอื่น ๆ ที่หาได้ในโรงเรียน นำเสนอฉากที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวหรือการแสดงละคร

๒.๓ ตัวละคร : มีตัวละครที่สำคัญ ได้แก่ เจ้าชายสิทธัตถะ (พระพุทธเจ้า) ชฎิล ๓ พี่น้อง พระเจ้าพิมพิสาร พระอัครสาวก รวมทั้งตัวละครในชาดกกุฎิพุทธชาดกและมหาอุกกุสชาดก

๒.๔ เหตุการณ์สำคัญ : มีการเชื่อมโยงเหตุการณ์มาสู่โลกปัจจุบัน โดยแสดงถึงการเห็นคุณค่าและปฏิบัติตามแบบอย่างของพระพุทธเจ้า สอดแทรกข้อคิดที่ได้จากชาดกไปใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ตลอดจนการแสดงความเข้าใจในการอยู่ร่วมกับศาสนาอื่น ๆ

๓. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายปัญหาในการทำกิจกรรมและสรุปผลการแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากตัวละครสำคัญ จากนั้นสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม

สมรรถนะสำคัญ

- ☒ ความสามารถในการสื่อสาร
- ☒ ความสามารถในการคิด
- ☒ ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ☒ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- ☒ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี